

צירה כתובה בסגנון המקאמת, שהיה רווח באותו זמן, והיא מספרת על סיור בעולמות כסתיים בלוויית מורה-דרך אפוקריוס. המי-ספר, המסמל את הגשמה, נפגש בזקן מופי-לא, המסמל את השכל, וזה מזהירו מפני שלש רעות: הדמיון, התאנה והכעס.

אחרי סקירה מקיפה של יצירתו זו של אבן-עזרא, פנה פרופ' י. לויין אל שירת-ההואל ושירי האיזור ומקדיש להם כמחצית הספר (140 עמ'). כאן נוטש המחבר את דרך הני-הוח וההערכה שנקט בפרקים הקודמים, וזו היא מרבה לדון בצדדים הפורמאליים של השירים. עד שאי-אפשר לעקוב אחר הנאמר בלי להסתייע ב"דיואן" של אבן-עזרא. הוא מסביר שיטה זו באמרו בדברי המבוא שלו כי הלך "בעקבות מחקרו של הרטמן על

אברהם אבן-עזרא

אברהם אבן-עזרא, הנחשב אחרון בשרשרת ענקי-הרוח של "תורה-הזהב" הספרדי בשירה הכתובה עברית, גדול וחזי בתקופה רבת-הפירות, כאשר תהליך ה"ריקונקוויסטה" בספרד המוסלמית הגיע לשיאו ומסעי-הצלב החלו לפשט מורה-הוא נולד בשנת 1089 בסודילה, עיר-הולדתם של בגידורו הבכיר רימ, יהודה הלוי והנוסע בנימין, בסמוך לי-כיבוש ספרד המוסלמית בידי ה"מוראבטים" וקץ "תורה-הזהב". בנדודיו עבר במקומות רבים בספרד, באזורים מוסלמיים ונוצריים כאחד, שהם תקיפה ממושכת בקורדובה, עירם הראשית של המוראבטים, בטע לצפון אפריקה, לאיטליה, לצרפת ולאנגליה. מקום שם השיגו המרות, יצירתו חובקת תחומים רבים בשדה המהשבה, אך בעיקר הוא נרדע בפיוטיו הטבעיים ברוח מיסטית, כדרך ה"מותפלמין" והצופים שבאסלאם, ובשירישו למקרא. הוא חיבר ספרים באסטרולוגיה, בהוראת הלשון, במתימטיקה, בפילוסופיה ועוד.

הספר שלפנינו מנסה "ללכת בעקבותיו בדרכי נדודיו הארוכות", כדברי המחבר, ול"התעכב במיוחד על יצירתו השירית לשני ענפים—שירת-ההואל ושירת-הקודש. פרופ' ישראל לויין מוכיח בקיאות רבה ביצירתו הענפה של אבן-עזרא ומצביע על חילופי גרסתו כאשר לתאריכים ולתחנות נדודיו, החל בתאריך לידתו וכלה בתאריך פטירתו. להגותו ולשירי-המקרא הוא מקדיש שני פרקים רחבי-יריעה ומרק נפרד מקדיש הוא לחיבורו הפילוסופי "חי בן מוקיץ", שבו הלך אבן-עזרא בעקבות חיבורו של אבן-סינא "חי בן יקט'אן" אך סטה מדרכו של הפילוסוף המוסלמי הן בצורת הכתיבה (פרו זה חרחה) והן באירגון המשולש של תמונת העולם בהשפעת הגיאואפלטוניזם: עולם השפל, העולם התיכון, ועולם האצילית. הרי

תולדות עם ישראל

3 כרכים

מאת

פרופ' אטינגר

פרופ' בן-ששון

פרופ' מלמט

פרופ' ספראי

פרופ' שטרן

פרופ' תדמור

ההיסטוריה היהודית בתפיסה חד-שה מימי קדם ועד ימינו אלה. הספרים מלווים תמונות, מפות ומכתחות מפורטים וביבליוגרפיה.

כמחיר 52.50 ל"י
מוזל

(המחיר המוזל רק עד 31.1.71)
בכל חנינות הספרים

הוצאת דביר

* ישראל לויין: אברהם אבן-עזרא, חייו ושירתו; החוג לספרות עברית באוניברסיטת ת"א / הוצ' הקיבוץ המאוחד, 1970; 291 עמ'.

טת לשירת האהבה החילונית ושימוש מפורט במינוח המיוחד לה, כאברהם אבן־עזרא" (ע' 89).

אך לא רק בזה התבלט אבן־עזרא בשירת־הקודש אלא גם בריבוי השימוש בכתיבת שירי איזור (מנואשחאת) בנושאים דתיים, דבר שלא היה נפוץ כליכך לפניו.

ספרו של י. לזין מצטיין בשיטת ניתוח פראגמטית, רב־צדדית ובהירה. הוא מציב לנגד הקורא דמות מוסלאה של מי שהיה מגדולי השירה המתובה עברית בספרד ומחשובי הגייה־דעות בזמנו. אף בהשוואות בינו לבין משוררים אחרים שקדמו לו או חיו בתקופתו הוא מגלה בקיאות בכל צורותיה של השירה העברית בספרד, והרי־הו בבחינת השלמה גאותה לספרו הקודם על שמואל הנגיד.

ש. ב.

שיר האיזור הערבי, ומתוך כוונה להבליט את חשיבות החקר ביצירתו של אבן־עזרא להכרתו הכללית של שטח מעניין זה".

המחבר מנתח אחד מן השירים האפיניים של אבן־עזרא, בו מתגלה סגנונו המיוחד בהעברת אהבת אלוהים מ"כנסת־ישראל" אל התחום האישי ובשימוש המודגש במלים שאולות משירת־החול, כגון השק במשמע אהבה: "אהבת אלי לי ערבה / מאהבת נפשי נפלאה; // בו אחשוק, עד כל אה־בה— / בלתי אהבתו—אשנאנה!" עד שאור־מר: "מנוח ינחיל חשקך— / אך כל חושק הוא נענה, // בלבבי אצפון חוקך / ואקו, אולי שם תחנה?"

"ככל ובראה", מצוין פרופ' לזין, "איש מן הפייטנים שלפניו ואחריו לא הגיע לביטוי גלוי ומורכב כליכך של נושא האהבה ל־אלוהים בסגנון זה, הודך כדי השוואה מפור־